

NIESTAWIENIE SIĘ NA PRZESŁUCHANIE

Wiele osób, które otrzymują wezwania na przesłuchania z powodu swojego zaangażowania w protesty społeczne, udział w zgromadzeniach i ulicznych pikietach stawia pytanie o obowiązek stawienia się na przesłuchanie.

„Czy mam iść, jakie to ma znaczenie, czy pójdę, czy nie pójdę, skoro policja i tak skieruje do sądu wnioski o ukaranie?”

Każdy sam musi podjąć decyzję, czy stawić się, czy nie. Chcemy jedynie pokazać, jak to wygląda z punktu widzenia przepisów prawa.

W CZĘŚCI I opisujemy zagadnienie w zwięzłej formie.

W CZĘŚCI II przytaczamy przepisy prawne dotyczące kwestii niestawiennictwa na przesłuchanie.

W CZĘŚCI III opisujemy specyficzną sytuację, dotyczącą podania miejsca zatrudnienia podczas przesłuchania.

CZĘŚĆ I

POSTĘPOWANIE WYKROCZENIOWE

W razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa świadka lub sprawcy wykroczenia (osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie) dana osoba może zostać przymusowo zatrzymana i doprowadzona przez policję. Decyzję o przymusowym doprowadzeniu podejmuje sąd. Ponadto na świadka, który nie stawiał się na wezwanie, można nałożyć karę porządkową w kwocie od 50 do 1000 zł, a w razie ponownego niezastosowania się do wezwania od 100 do 1500 złotych. Brak jest podstaw do nałożenia takiej kary na sprawcę wykroczenia.

Osoba wezwana na przesłuchanie jako potencjalny sprawca wykroczenia może odmówić składania wyjaśnień oraz odmówić podpisania protokołu bez żadnych konsekwencji. Może również odmówić odpowiedzi na wszelkie pytania dotyczące jego osoby, w tym o miejsce pracy i zarobki z wyjątkiem podania imienia, nazwiska i daty urodzenia oraz wskazania adresu do doręczeń w kraju – jest to bezwzględny obowiązek każdego przesłuchiwanego w charakterze sprawcy wykroczenia. W razie zmiany miejsca zamieszkania trwającego dłużej niż 7 dni podejrzany ma obowiązek poinformować o tym organ prowadzący czynności wyjaśniające.

OBYPOMOC

pomocORP@protonmail.com

Pomagamy WSZYSTKIM represjonowanym,
którzy się do nas zgłoszą.

Każdy sprawca wykroczenia (osoba co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie) ma prawo do korzystania z pomocy jednego obrońcy od samego początku postępowania, a więc najczęściej od chwili przesłuchania na policji.

Na rozprawie przed sądem, w razie nieusprawiedliwionej nieobecności obwinionego, któremu doręczono wezwanie na rozprawę, przeprowadza się rozprawę zaocznie, chyba że sąd uzna udział obwinionego za konieczny i rozprawę odroczy. W takiej sytuacji sędzia może zarządzić jego zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie przez policję.

W razie nałożenia kar porządkowych można wnioskować o ich uchylenie. W razie nieuchylenia kary można złożyć zażalenie do sądu.

W razie przymusowego zatrzymania i doprowadzenia można złożyć zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce prowadzenia postępowania lub prowadzenia czynności wyjaśniających.

POSTĘPOWANIE KARNE

W razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa świadka, podejrzanego lub oskarżonego, dana osoba może zostać przymusowo zatrzymana i doprowadzona przez policję. Na etapie postępowania przygotowawczego decyzję o zatrzymaniu i doprowadzeniu podejmuje prokurator.

Ponadto na świadka można nałożyć karę porządkową w kwocie do 3000 zł. Brak jest podstaw do nałożenia takiej kary na sprawcę przestępstwa. W razie uporczywego uchylania się od złożenia zeznań można aresztować świadka na czas nieprzekraczający 30 dni. Decyzje o areszcie podejmuje Sąd.

Na postanowienia o nałożeniu kary porządkowej, przymusowym doprowadzeniu oraz areszcie przysługuje zażalenie do Sadu rejonowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie.

POSTĘPOWANIE W SPRAWACH O WYKROCZENIA

- wezwanie w charakterze obwinionego/podejrzanego

Odpowiednio stosuje się przepisy art. 75 KPK

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO - Wezwanie w charakterze oskarżonego

Art. 75 [Obowiązek stawiennictwa]

§ 1. Oskarżony jest obowiązany zawiadamiać organ prowadzący postępowanie o każdej zmianie miejsca swojego zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, jak również o każdej zmianie danych umożliwiających kontaktowanie się, wskazanych w art. 213 § 1, o których wie, że są znane organowi prowadzącemu postępowanie. Oskarżony jest obowiązany ponadto stawiać się na każde wezwanie w toku postępowania karnego. O powyższych obowiązkach należy oskarżonego uprzedzić przy pierwszym przesłuchaniu.

§ 2. W razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego można zatrzymać go i sprowadzić przymusowo.

POSTĘPOWANIE W SPRAWACH O WYKROCZENIA – Wezwanie w charakterze świadka

Art. 49 [Kara porządkowa]

§ 1. Na świadka, który bez usprawiedliwienia nie stawia się na wezwanie uprawnionego organu lub bez zezwolenia tego organu samowolnie wydalili się z miejsca czynności przed jej zakończeniem albo bezpodstawnie odmówili złożenia zeznań, można nałożyć karę porządkową od 50 do 1000 złotych, a w razie ponownego niezastosowania się do wezwania od 100 do 1500 złotych.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się również do osoby, która będąc obowiązana do okazania albo wydania przedmiotu oględzin lub dowodu rzeczowego odmówiła jego okazania lub wydania; nie dotyczy to osoby, której przysługuje prawo odmowy zeznań.

§ 3. Nałożoną karę należy uchylić, jeżeli osoba ukarana w ciągu 7 dni od daty doręczenia lub ogłoszenia jej postanowienia o nałożeniu kary porządkowej dostatecznie usprawiedliwi swoje niestawiennictwo, samowolne oddalenie się, odmowę złożenia zeznań albo wykonania innego obowiązku, o którym mowa w § 1 lub 2.

(...)

Art. 50 [Przymusowe doprowadzenie; odebranie przedmiotu]

§ 1. W razie niestawienia się świadka na wezwanie bez usprawiedliwienia można, niezależnie od nałożenia kary porządkowej, zarządzić jego zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie przez Policję. Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie może być zarządzone także wobec osoby przesłuchanej w trybie określonym w art. 54 § 6, jeżeli nie stawiała się ona na wezwanie organu prowadzącego czynności wyjaśniające bez usprawiedliwienia. Przepis art. 47 stosuje się wówczas odpowiednio, z tym że zażalenie na zatrzymanie rozpoznaje sąd rejonowy miejsca prowadzenia postępowania lub prowadzenia czynności wyjaśniających, w ramach których zarządził zatrzymanie w celu przymusowego doprowadzenia. Zatrzymanie może nastąpić na czas konieczny do wykonania zarządzenia o doprowadzeniu.

§ 2. W razie nieusprawiedliwionej odmowy okazania albo wydania przedmiotu oględzin lub dowodu rzeczowego można zarządzić jego odebranie przez Policję.

Art. 51 [Uprawnione organy]

§ 1. Środki przymusu, o których mowa w art. 49 i 50, stosuje sąd właściwy do rozpoznania sprawy, a w toku czynności wyjaśniających także prokurator, jeżeli prowadzi te czynności. W toku czynności wyjaśniających, prowadzonych przez organ inny niż prokurator, środki przymusu, o których mowa w art. 50 § 1, stosuje sąd właściwy do rozpoznania sprawy na wniosek organu dokonującego tych czynności, a pozostałe środki przymusu - organ dokonujący czynności wyjaśniających.

§ 2. Karę porządkową wskazaną w art. 49 § 1 i 2 uchyla odpowiednio sąd lub organ przełożony nad organem, który daną karę nałożył.

§ 3. Na postanowienie odmawiające uchylenia kary porządkowej przysługuje ukaranemu zażalenie; jeżeli postanowienie wydano w toku czynności wyjaśniających, zażalenie rozpoznaje sąd właściwy do rozpoznania sprawy.

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO - Wezwanie w charakterze świadka

Art. 285 [Kara pieniężna; przymusowe doprowadzenie]

§ 1. Na świadka, który bez należytego usprawiedliwienia nie stawia się na wezwanie organu prowadzącego postępowanie albo bez zezwolenia tego organu wydalili się z miejsca czynności przed jej zakończeniem, można nałożyć karę pieniężną w wysokości do 3000 złotych.

§ 2. W wypadkach określonych w § 1 można ponadto zarządzić zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie świadka. (...)

Art. 287 [Niewypełnienie innych obowiązków; aresztowanie]

§ 1. Przepis art. 285 § 1 stosuje się odpowiednio do osoby, która bezpodstawnie uchyla się od złożenia zeznania, wykonania czynności biegłego, tłumacza lub specjalisty, złożenia przyrzeczenia, wydania przedmiotu, dopełnienia obowiązków poręczyciela albo spełnienia innego ciążącego na niej obowiązku w toku postępowania, jak również do przedstawiciela lub kierownika instytucji, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej obowiązanej udzielić pomocy organowi prowadzącemu postępowanie karne, która bezpodstawnie nie udziela pomocy w wyznaczonym terminie.

§ 2. W razie uporczywego uchylania się od złożenia zeznania, wykonania czynności biegłego, tłumacza lub specjalisty oraz wydania przedmiotu można zastosować, niezależnie od kary pieniężnej, aresztowanie na czas nieprzekraczający 30 dni. Przepis ten stosuje się odpowiednio w razie uporczywego niestawiennictwa na wezwanie organu prowadzącego postępowanie, jeżeli zarządzenie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia, o którym mowa w art. 285 § 2, nie jest wystarczające dla zapewnienia stawiennictwa osoby wezwanej. (...)

§ 4. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się do stron, ich obrońców i pełnomocników, a w zakresie kary za niedopełnienie obowiązku wydania rzeczy - także do osób, które mogą się uchylić od złożenia zeznań.

Art. 290 [Kompetencje i zażalenia]

§ 1. Postanowienia przewidziane w niniejszym rozdziale wydaje sąd, a w postępowaniu przygotowawczym także prokurator. Aresztowanie, o którym mowa w art. 287 § 2, w postępowaniu przygotowawczym stosuje na wniosek prokuratora sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie.

§ 2. Na postanowienia i zarządzenia przewidziane w niniejszym rozdziale przysługuje zażalenie; na zarządzenie prokuratora, o którym mowa w art. 285 § 2, zażalenie przysługuje do sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie.

§ 3. Złożenie zażalenia wstrzymuje wykonanie postanowienia o aresztowaniu.

Wątpliwości budzi stosowanie uprawnienia, o którym piszemy w CZĘŚCI I dotyczące podania miejsca zatrudnienia: „Osoba wezwana na przesłuchanie jako potencjalny sprawca wykroczenia może (...) również odmówić odpowiedzi na wszelkie pytania dotyczące jego osoby, w tym o miejsce pracy i zarobki z wyjątkiem wskazania adresu do doręczeń w kraju – jest to bezwzględny obowiązek każdego przesłuchiwanego”.

Właśnie to **miejsce pracy**, jest pytaniem kłopotliwym. Część przesłuchiwanym nie chce udzielać odpowiedzi na to pytanie, uznając, że nie ma takiego obowiązku. Spotkał się jednak kilkakrotnie z sytuacją, kiedy policja za odmowę udzielenia odpowiedzi na ten temat stawia przesłuchiwanemu kolejny zarzut, powołując się na **art. 65 par. 2 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia** (treść artykułu poniżej). Przesłuchiwany otrzymuje, więc kolejne wezwanie, a policja kieruje do sądu kolejny wniosek o ukaranie.

Co orzeka sąd? Sprawa nie jest jednoznacznie rozstrzygnięta. Sąd na posiedzeniu dnia 23.XI.2017 r. umorzył postępowanie przeciwko obwinionemu, a koszty postępowania poniesie Skarb Państwa. Policja jednak odwołała się od decyzji Sądu Rejonowego. Sprawa trafiła do Sądu Okręgowego, który skierował sprawę do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu Sąd zważył, że prawo do odmowy składania wyjaśnień dotyczy kwestii „przedmiotu dowodzenia (...). Problem leży więc w tym, jak należy odnosić prawo odmowy złożenia wyjaśnień do kwestii udzielenia informacji o danych osobowych, stanie rodzinnym, majątkowym, również co do miejsca zatrudnienia, jakie przewiduje protokół przesłuchania (...). Prawo Policji – jako uprawnionej ustawowo instytucji - do żądania wskazywanych informacji jest natomiast bezsporne”.

Obwiniony pod koniec grudnia 2017 r. otrzymał zawiadomienie o wszczęciu postępowania odwoławczego. Oznacza to, że sprawa będzie ponownie rozpatrywana przez Sąd Rejonowy. Termin rozprawy nie został jeszcze wyznaczony. Nie wiemy, jaki będzie jej finał. Dlatego bardzo uczulamy, aby przesłuchiwanym starannie przemyśleli kwestię odmowy udzielenia odpowiedzi na pytanie o miejsce pracy.

Art. 65 KW

Wprowadzenie w błąd co do swojej tożsamości.

§ 1.

Kto umyślnie wprowadza w błąd organ państwowy lub instytucję upoważnioną z mocy ustawy do legitymowania:

1)

co do tożsamości własnej lub innej osoby,

2)

co do swego obywatelstwa, zawodu, miejsca zatrudnienia lub zamieszkania,
podlega karze grzywny.

§ 2.

Tej samej karze podlega, kto wbrew obowiązkowi nie udziela właściwemu organowi państwowemu lub instytucji, upoważnionej z mocy ustawy do legitymowania, wiadomości lub dokumentów co do okoliczności wymienionych w § 1.

OBYPOMOC

pomocORP@protonmail.com